

Dita Csütörtökyová

Muzeológia a kultúrne dedičstvo č. 2/2014

Vydavateľom časopisu Muzeológia a kultúrne dedičstvo je rovnomený odbor pôsobiaci v rámci Katedry etnológie a muzeológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Druhé číslo časopisu z roku 2013 je tematicky zamerané predovšetkým na oblasť inštitucionalizácie kultúrneho dedičstva.

V prvej štúdii Daniela Kodajová¹ zamerala svoju pozornosť na snahu inštitucionalizovať zberateľskú činnosť v prostredí slovenských národovcov od 60. rokov 19. storočia, ktorí sa vo svojom zberateľstve zameriavali najmä na zber etnografického materiálu a predmety materiálnej kultúry. Autorka poukázala na názorové rozdiely na problematiku inštitucionalizácie vo vtedajšej komunite slovenských dejateľov a na vyvrcholenie snáh zberateľskej činnosti v podobe vytvorenia Muzeálnej slovenskej spoločnosti a jej Múzea a presadzovanej širokej koncepcie zberateľskej činnosti.

Martina Orosová zdefinovala vo svojej štúdii legislatívny rámec ochrany kultúrneho dedičstva existujúci počas medzivojnového obdobia predovšetkým na území Slovenska.² Autorka však hľadala aj paralely medzi slovenskou a českou legislatívou, ktorá vychádzala z rozdielného právneho okruhu po vzniku Československej republiky, keď v západnej časti Československa platil rakúsky právny rámec a na Slovensku bola zabezpečená kontinuita platnosti uhorských predpisov. Poukázala tiež na skutočnosť, že sa v 20. a 30. rokoch nepodarilo unifikovať a centrálnie riadiť ochranu kultúrneho dedičstva z celorepublikového pohľadu. Priestor venovala i činnosti a kompetenciám slovenských pamiatkových orgánov.

Pavol Tišliar sa vo svojej štúdii venoval činnosti inšpektora archívov a knižníc na Slovensku v rokoch 1919 až 1951.³ V tejto funkcii pôsobili dve výrazné osobnosti slovenských dejín, Václav Chaloupecký a Branislav Varsík, ktorí sa výraznou mierou pričinili o záchranu najvýznamnejších súborov archívnych fondov k dejinám Slovenska. Obaja sa zároveň zaoberali

koncepciami organizovania slovenského archívnictva, hoci s rôznou úspešnosťou.

Príspevok autorského kolektívu Daniely Tvrdoňovej a Ivany Fialovej sa venoval vzniku a vývoju Slovenského národného archívu v Bratislave.⁴ Autorky spomenuli aj právnych predchodcov, legislatívne a spoločenské pozadie vzniku súčasného najväčšieho štátneho archívu na Slovensku. Štúdia opisuje aj vnútorný chod tejto inštitúcie, jej súčasnú činnosť a poslanie v spoločnosti.

Jana Gregorová, Silvia Petrášová a Ľuboš Kačírek sa zaoberali úspešnou spoluprácou študijného odboru Muzeológia a kultúrne dedičstvo s Fakultou architektúry pri kurze z prezentácie architektonického dedičstva.⁵ Spoluprácu dokumentovali na spoločnej príprave podkladov a metodiky spracovania pre komplexnú obnovu mestského opevnenia v Modre, na ktorej participovali študenti oboch študijných odborov.

Tibor Díte vo svojom príspevku podrobne priblížil problematiku digitalizácie v múzejnom prostredí.⁶ Zaoberal sa predovšetkým dejinami, počiatkami a vývojom problematiky digitalizácie v múzeách. Autor tiež uvažoval nad podstatou digitalizácie a najmä jej limitmi, s konštatovaním, že kópia nikdy nenahradí originál.

¹ KODAJOVÁ, Daniela. Úvahy slovenských národovcov o potrebe inštitucionalizovať zbieranie pamiatok minulosti. In: *Muzeológia a kultúrne dedičstvo*, 2/2013, s. 7–17.

² OROSOVÁ, Martina. Legislatívna ochrana kultúrneho dedičstva v Československej republike v rokoch 1918–1939. In: *Muzeológia a kultúrne dedičstvo*, 2/2013, s. 19–36.

³ TIŠLIAR, Pavol. Aktivity Štátneho inšpektorátu archívov a knižníc na Slovensku pri budovaní archívnej organizácie (1919–1951). In: *Muzeológia a kultúrne dedičstvo*, 2/2013, s. 37–56.

⁴ FIALOVÁ, Ivana – TVRDOŇOVÁ, Daniela. Slovenský národný archív – vývoj právneho postavenia, funkcia a poslanie v našej spoločnosti. In: *Muzeológia a kultúrne dedičstvo*, 2/2013, s. 57–75.

⁵ GREGOROVÁ, Jana – PETRÁŠOVÁ, Silvia – KAČÍREK, Ľuboš. Príprava podkladov pre komplexnú obnovu mestského opevnenia v Modre. Príklad spolupráce medzi FA STU a FiF UK v Bratislave. In: *Muzeológia a kultúrne dedičstvo*, 2/2013, s. 76–87.

⁶ DÍTE Tibor. Limity digitalizácie v ochrane kultúrneho dedičstva spravovaného múzeami. In: *Muzeológia a kultúrne dedičstvo*, 2/2013, s. 89–102.

Poslednou štúdiou časopisu *Muzeológia a kultúrne dedičstvo* je príspevok Andrey Zobačovej, ktorá venovala priestor výskumu ľudového odevu v oblasti západnej Moravy na základe archívneho výskumu vo fotografickej zbierke Etnografického ústavu AV ČR, pobočka Brno.⁷ Fotografická zbierka, z ktorej autorka vychádzala obsahovala väčšie množstvo reprodukcii archívnych dokumentov viacerých archívov, ktoré boli výsledkom základného výskumu bývalej pracovníčky spomenutej inštitúcie, Vlasty Svobodovej. Autorka poukázala na originalitu a výpovednú hodnotu najmä pozostalosti a dokumentov úradnej povahy k výskumu materiálnej kultúry minulosti.

V rubrike odborných článkov sa čitateľ dozvie informácie o knižnici Slovenského národného múzea – Múzea židovskej kultúry (K. Fircáková), o sprievodných programoch Mendelovho múzea v Brne (D. Hlinková), o múzejnej prezentácii umeleckého remesla (A. Křížová), stave štúdia bratislavskej muzeológie (P. Tišliar), digitalizácii v múzejnej praxi (Z. Denková) a napokon aj o Národopisnom múzeu Sebechleby – Stará Hora (D. Csütörtökyová).

V rubrike osobnosti kultúrneho dedičstva Zuzana Falthová priblížila život a dielo významného slovenského sochára Fraňa Štefunka a v terminologickej časti Jaroslav Liptay analyzoval termín zámok.

Druhé číslo *Muzeológie* dopĺňajú štyri recenzie výstav a päť recenzií odbornej literatúry z oblasti múzejníctva, historických vied a kultúrneho dedičstva. Napokon posledným príspevkom časopisu je správa z odbornej exkurzie študentov bratislavskej muzeológie do Budapešti.

Časopis *Muzeológia a kultúrne dedičstvo* je anonymne recenzované periodikum, ktoré sa dostalo napriek svojej krátkej existencii už do niektorých abstraktových databáz vedeckej literatúry, ako je *The Central European Journal of Social Sciences and Humanities (CEJSH)* a *EBSCO Publishing*. Prináša nielen aktuálne príspevky z celého spektra kultúrneho dedičstva, ale reaguje aj na existujúcu súčasnú knižnú tvorbu a aktuálnu výstavnú činnosť prevažne na území Slovenskej republiky. Priestor na publikovanie dostávajú v časopise aj študenti bratislavskej muzeológie, no toto periodikum vychádzajúce 2× ročne ponúka publikačný priestor najmä pre odborníkov z praxe a akademického prostredia.⁸

Barbora Vyzinová

Tezaurace a prezentace kulturního dědictví minorit ve sbírkových a výstavních programech muzeí a galerií

Tezaurace a prezentace kulturního dědictví minorit ve sbírkových a výstavních programech muzeí a galerií: sborník příspěvků přednesených v průběhu pracovního semináře ve Vzdělávacím a kulturním centru Židovského muzea v Praze 9. března 2006. Editor Dana Veselská. V Praze: Židovské muzeum, 2006, 130 s. ISBN 80-868-8942-4.

Sborník⁴ *Tezaurace a prezentace kulturního dědictví minorit ve sbírkových a výstavních programech muzeí a galerií* byl vydán v roce 2006 Židovským muzeem v Praze, po pořádání pracovního semináře ve Vzdělávacím a kulturním centru Židovského muzea v Praze, který se konal 6. března 2006. Hned v úvodu pořadatelka konference Dana Veselská upozorňuje na to, že konference se snažila zaměřit nejen na etnické či národnostní menšiny, ale i na minoritu jinak chápanou – např. náboženskou či společenskou, což se bohužel ve výsledku nepodařilo. Dále shrnuje, které příspěvky ve sborníku nalezneme. Každý příspěvek je doplněn profesionálně přeloženou anglickou anotací. Zároveň je sborník evidován v databázi Conference Proceedings Citation Index společnosti Thomson Reuters.

Příspěvek Pavla Jirásky z Ministerstva kultury ČR nazvaný *Prezentace kulturního dědictví ve světle dokumentů EU a kulturní politiky MK ČR* je rozdělen na více částí. Po úvodu následuje kapitola *Kulturní dědictví – muzea a galerie*, kde je dle zákona 122/2000 Sb. vymezen pojem sbírka. Autor zde upozorňuje na stejné metody práce s „běžnými“ sbírkovými předměty a sbírkové předměty související s menšinami, kde by byl ovšem vhodný jiný postup práce. V části následující *Kulturní dědictví – menšina, minorita* nalezneme více různých definic minority, jak v chápání světovém, tak v České republice. V poslední části *Thesaurus – prostředek mnohojazyčnosti – politika Evropské unie* nalezneme vymezení pojmu thesaurus, snahy Evropské unie pro větší propagaci kultury minorit a na závěr tvrzení Pavla Jirásky, že tezaurace a prezentace menšin není specifickou problematikou, ale spíše problémem technickým. Toto tvrzení lze považovat za otazné. Každý národ, v daném případě minorita, má svoji specifickou historickou zkušenost a i prezentaci své kultury vnímá jinak. Pokud se člověk, který má středoevropskou mentalitu a nemá mnoho zahraničních poznatků či zkušeností, pustí do tezaurace a prezentace např. vybrané asijské menšiny, je jasné, že kulturu či společenské zvyky této menšiny, nedokáže podat tak, jak by to udělal její člen. Je tedy jisté, že názory či vnímání středoevropského muzejníka vybrané asijské menšiny budou zkrácené, někdy dokonce i mylné. Dle mého názoru, by v tomto případě bylo vhodné člena menšiny přizvat či požádat o pomoc, což je již jisté specifikum v tezauraci a prezentaci menšin.

Následující příspěvek je od Jana Doláka, vedoucího Katedry UNESCO pro muzeologii a světové dědictví na Masarykově univerzitě. S názvem *Muzejní dokumentace menšin doma i ve světě*. První kapitola *Dokumentace menšin v České republice* je zaměřena především na historii dokumentace minorit u nás, s důrazem především na ukrajinskou a německou menšinu. Je to jisté i proto, že tyto menšiny jsou často opomíjeny a autor již v úvodu předesílal, že se záměrně oprostí od židovské a romské komunity u nás, neboť to bude tématem následujících příspěvků. V další části nazvané *Dokumentace menšin ve světě* je uvedené poměrně velké množství zahraničních muzeí, která

⁷ ZOBÁČOVÁ, Andrea. Úřední spisy jako pramen k výzkumu lidového odevu na západní Moravě. In: *Muzeológia a kultúrne dedičstvo*, 2/2013, s. 103–117.

⁸ http://muzeologia.sk/formular_prispevok.htm (28. 4. 2014)

⁴ *Tezaurace a prezentace kulturního dědictví minorit ve sbírkových a výstavních programech muzeí a galerií: sborník příspěvků přednesených v průběhu pracovního semináře ve Vzdělávacím a kulturním centru Židovského muzea v Praze 9. března 2006*. Editor Dana Veselská. V Praze: Židovské muzeum, 2006, 130 s. ISBN 80-868-8942-4.